

Pääkirjoitus



Yhdistyneet Kansakunnat juhlii viisikymmenvuotista taivaltaan ristiriitaisissa tunnelmissa. Järjestö on viime vuosina ollut poikkeuksellisen näkyvästi esillä eurooppalaisessa politiikassa, jossa sen rooliin on liitetty yhä negatiivisempia huomioita. Kylmän sodan päättymisen ei ensi odotuksista huolimatta ole katsottu luoneen YK:lle parempia mahdollisuuksia sen peruskirjassa annettujen tehtävien toteuttamiseen. YK:n väitetään liukuneen entistä enemmän Yhdysvaltojen suurvaltapolitiikan välineeksi, ja sen käyttöä maailmanpoliittisissa kriiseissä arvostellaan puolueellisuudesta. YK:n toimintaa rauhantilan säilyttämiseksi ollaan toisaalta haluttu tehostaa kehittämällä sitä enemmän pakottavaan suuntaan. Sota entisen Jugoslavian alueella on jo tähän mennessä muodostanut suuren häpeätahrnan järjestön historiaan. Edes YK:n maailmanpoliittinen mahti ei ole kyennyt lopettamaan sotaa Euroopan sydämessä.

Sota riehuu Jugoslavian alueella hallitsemattomana, samaan aikaan kun Euroopassa valmistellaan uusia järjestelmiä konfliktien estämiseksi ja niiden hallitsemiseksi. Rauhantilan lujittamiseen ei enää riitä se, että kansainväliselle yhteisölle luodaan uusia välineitä levottomuuksien ehkäisemiseksi. Kylmän sodan aikaisen kauhun tasapainoon perustuvan turvallisuusjärjestelmän lakattua olemasta on yhä perustellumpaa pohtia sitä, mikä itse kansainvälinen yhteisö on ja kenelle kuuluu vastuu maailmanpoliittisten konfliktien hallinnasta. Jugoslavian tilanne on osoittanut, että kriisinhallintamekanismit, jotka perustaltaan ovat kylmän sodan aikaisia, eivät välttämättä kohtaa ongelman ydintä nykyisissä konflikteissa. Esimerkiksi YK:n pakotepolitiikan tarkoituksenmukaisuus on herättänyt huomattavan ristiriitaisia tunteita Jugoslavian sodan yhteydessä. Perinteisiä sovittelumekanismia on usein myös vaikeata oikeuttaa niin konfliktien osapuolten silmissä kuin laajemminkin. Jugoslaviassa poliittisen olemassaolonsa oikeutuksesta taistelevat etniset ryhmät eivät tunne luottamusta liittovaltion yhtenäisyyttä pitkään tukenutta maailmanjärjestöä kohtaan.

Nykyisessä maailmanpoliittisessa tilanteessa valtioidenväliset konfliktit ja vastakainasettelut eivät muodosta rauhantilan pääasiallista uhkaa. Tässä lehdessä analysoidaan muun muassa väittämää, jonka mukaan konfliktien syyt olisivat tulevaisuudessa ennen muuta kulttuurien välisiä. Myös yhteiskuntien epätasapainoinen taloudellisosiaalinen kehitys kasvattaa herkkyyttä ryhmien välisiin konflikteihin. Olemassa olevien kansainvälisten järjestöjen puitteissa ollaan jo valmistauduttu näiden muuttuneiden uhkakuvien varalle. Euroopassa sekä ETY-järjestö että Euroopan neuvosto ovat kiinnittäneet runsaasti huomiota poliittisten vähemmistöryhmien asemaan ja Euroopan unioni on asettanut Itä-Euroopan politiikassaan uusien demokratioiden talous- ja yhteiskuntakehityksen tukemisen ensimmäiselle sijalle.

Konfliktien ratkaisun päällimmäinen ongelma ei enää lienekään niiden mekanismeissa ja välineissä vaan tehtävästä kulloinkin vastuuta kantavan tahon valinnassa. Kylmän sodan päättymisen myötä maailmanpolitiikan jäsentäminen liukuu yhä etäämmälle valtiokeskeisestä mallista, jossa politiikka jaettiin kansainväliseen politiikkaan ja valtioiden sisäpolitiikkaan. Päärooli konfliktien ratkaisemisessa on perinteisesti kuulunut suvereenille valtiolle, jotka puolestaan ovat perustaneet kansainvälisiä järjestöjä yhteistyöelimeksi kaikkein hankalimpien ongelmien varalle. Valtiokeskeisyyden

huipentumaa on edustanut se tosiasia, että suvereneilla valtioilla on ollut mahdollisuus muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta päättää itse osallistumisestaan tähän kansainväliseen konfliktinratkaisutoimintaan.

Politiikan rakenteiden ja konfliktien syiden muuttuessa myös konflikteja ratkaisevien mekanismien on tultava lähemmäksi nykytilannetta. Niiden edustusohjassa on huomioitava valtionmuodostukseen liittyvät ongelmat ja kiistanalaisuudet. Osittain juuri näistä kiistanalaisuuksista johtuen valtiollisella itsemääräämisoikeudella tulisi olla yhä vähäisempi rooli nykyisissä konfliktinratkaisujärjestelmissä ja pääpaino tulisi kiinnittää ihmisyyden ja kulttuurillisen ryhmämuodostuksen arvoon. Viisikymmenvuotiaalla YK:lla on jatkossakin tärkeä rooli maailmanlaajusten konfliktien estämisessä ja ratkaisemisessa. YK voi luoda puitteet konfliktinratkaisutoiminnan siirtämiselle hallitustenvälisistä neuvotteluista osaksi ihmisten ja ihmisryhmien arkielämää.

Naantalissa 10.8.1995

TEIJA TIILIKAINEN

VALTIOTIETEELLISEN YHDISTYKSEN 60-VUOTISSEMINAARI

Valtiotieteellinen yhdistys täyttää 60 vuotta tämän vuoden marraskuussa. Juhlavuoteen liittyen yhdistys on päättänyt kutsua uusiksi kunniajäsenikseen kansleri *Jan-Magnus Janssonin*, professori *Pertti Pesosen*, kansleri *Jaakko Nousiainen*, dosentti *Tatu Vanhasen* ja professori *Dag Anckarin*.

Kunniajäsenet valitaan virallisesti yhdistyksen järjestämässä 60-vuotisseminaarissa perjantaina 24.11.1995 klo 14 Säädytaloissa, sali no. 15. Tilaisuus jatkuu uusien kunniajäsenten paneelikeskustelulla aiheesta *Suomalaisen politiikan ja politiikan tutkimuksen nykyaasteet*.

Tilaisuuden jälkeen yhdistys järjestää lyhyen vastaanoton. Kaikilla kiinnostuneilla on myös mahdollisuus osallistua yhteiseen ravintolailalliseen (omalla kustannuksellaan). Jotta yhdistys osaisi varata tarpeellisen määrän ravintolapaikkoja, kaikkia asiasta kiinnostuneita yhdistyksen jäseniä pyydetään ilmoittamaan halukkuudestaan osallistua illalliselle yhdistyksen sihteerille Jan-Erik Johansonille keskiviikkoon 15.11. mennessä, puh. 191 8823 (varmimmin klo 12–14).